

Using benchmarking to assess aspects of specialisation in healthcare

Avhandling av Emma Medin, PhD, MD, MSc, Centrum för hälsoekonomi och policy. Karolinska Institutet, Stockholm, 2025. E-post: emma.medin@ki.se

Benchmarking, dvs systematiska jämförelser mellan verksamheter, är ett viktigt verktyg för att stödja sjukvårdsledning och vårdgivare i planering och förbättringsarbete. Genom att jämföra resultat utifrån olika mått kan bästa praxis identifieras och förbättringsområden synliggöras.

Emma Medins avhandling syftar till att utveckla och testa metoder för att hantera utmaningar kopplade till jämförbarhet av data och metodik vid internationell benchmarking av akutsjukhus effektivitet och produktivitet, samt till att empiriskt testa dessa lösningsstrategier för att utvärdera effekten av specialisering på sjukhuseffektivitet.

Den första delstudien presenterar lösningar på de utmaningar som är kopplade till jämförbarhet av data och metod i en nordisk kontext med registerdata över patienters vård- och läkemedelskonsumtion. I dessa jämförelser rankas de finska akutsjukhusen som mest effektiva, de svenska som minst effektiva, medan de norska och danska hamnar däremellan. De föreslagna lösningarna minskar variationen i den genomsnittliga sjukhuseffektiviteten mellan länderna och gör resultaten mer robusta.

Delstudie två visar att när kostnader för undervisning och forskning inkluderas i benchmarking av effektiviteten på universitetssjukhus försvinner skillnaderna mellan ländernas genomsnittliga effektivitet. Resultaten visar även att den optimala sjukhusstorleken för produktion av patientvård skiljer sig från den optimala sjukhusstorleken för produktion av undervisning och forskningsresultat.

I den tredje delstudien påvisas att akutsjukhus med större andel kirurgisk verksamhet tenderar att vara mer effektiva än mer diversifierade sjukhus, samtidigt som räckviddsfördelar observeras hos de bäst presterande sjukhusen.

Den fjärde delstudien visar att svensk cancersjukvård har låg effektivitet trots Nationella Cancerstrategier. Onkologiska kliniker skulle kunna minska sina kostnader med över 30 % och ändå leverera samma vårdvolym som de mest effektiva klinikerna och trots nya behandlingar har patienternas vårdtyngd ökat med cirka 10 %.

Avhandlingen bidrar till ökad förståelse för hur utmaningar kring datakomparabilitet kan hanteras och hur benchmarking kan användas för att analysera effekter av specialisering och diversifiering i sjukhusvården.

Länk till avhandlingen: https://openarchive.ki.se/articles/thesis/Using_benchmarking_to_assess_aspects_of_specialisation_in_healthcare/28194224?file=52500971